

Paulus mo surat Titus hup

¹ Suratna an ëre mo tanena Titus Bak hap, Alap mo nganak de syal gwe-gwen zini hen Kristus Yesus mo dam tasin zini Paulus onakon:

Dawem! Eirzi-Bia mae hap asa dam lasiki: Ëe dikim Alap mo hlil irin zisi Kristussu de taibliblannak de tatem ezauk gwen hap dena kim titi tabirida gwen hap, hen zen dikim eiwakam de tawa tabinsi tame gun hup, hëndep Alap en onak dikim dawemkam etal gwesin hip.

² Sap Alap man dwam gweka- nen dikim anakan dam gulsuk gwen hap, “Ëe eiwa asa ki hëndep de gwèn hap dena oltower.” Sap boton srëm Zini Alap Zen mes engaya gwen hap dena insa okamana ansa de yang gulsun srëmnak nësa gu-gubiridaka.

³ Yaklana mensa nësa de ngaya tabin hip de Zini Alap dam tasiki, zao kim nër hom zauk, Zen dekam zep zëre mo orep de ol gu-gunnu insa abe mae hap goltreizimki. Zen dekam zep hen engaya gwen hap de ol dawem gol halada gwen hap de syala abe hap wei yul soneblaka.

⁴ Titus, em an eiwa ano tane, sap nen apdenak mese Kristussu laibliblaka.

Nëre mae mo Bian Alap ne nësa de ngaya tabin hip de Zini Kristus Yesus ne sa kwasang-kwasang zemka mamkam ebe hap ol gweblala. Hen em zëno nik mo taha terenak esa gwë gwera.

Paulus kim Titussu anakan enlala soblakake, “Èe emsa Kristen zi mo nol-nolaka dikim dam tasibin hibë Kretak hli tak.”*

⁵ Èe mae habë Kretak emsa hli tak:
Kirekam-kirekam syala men zen nama lwa
kini'ak, desa de em sul sonen hap. Nonol
tangan èe ama emsa gubluk- Kristen zi mo
nol-nolaka de è-è san dam tasibiridandan hap.

⁶ Kristen zisi de nol gwibiridan hap de dam
tasinni,
zen diki tūngare zi zen anakan tame tan, “Zen
enho kles gwesin srēmna.”
Hen nol gwen hap de dam tasinni, we dan son
zisi bëjen.
Zen diki walas zem hen Kristussu zen
taibliblan.

Anakare zisi bahem nol gwen hap dam tasibin:
Zëno walassa de aha zi anakan gubirida
gwenna, “Zëno walasna in kareksa nol
gwenan,” ahaksa, “Zëno walasna in hom
bi zik mo ol san ang ta gwenan.”
Kirekam de walas zik ëgwë gwenna, ki
bëjen bi zemka Kristen zisi de nol
gwibiridan hap dam tasin.

⁷ Kristen zisi de nol gwibin zini, zen dwan Alap
mo nganak de syal gwe-gwen hapke. Zep zen
diki zi mo nwenak de enho kles gwesin srēm
naka de dam tasinkim. Zen zep anakare zisi
bëjen dam tasibin:
bola-bola zi,
jal soson zi,
ho mamaksa de hole-hle gwe-gwibin zi,
darak soson zi,

---

* 1:4 1:5-9 1Tim. 3:2-7

hen te-alasa dikim gul irin hip de boton
gwe-gwen zi.

⁸ Hwëna anakare naka emki teibirida gwen:

enlala tatetena,

enho lalakna,

enlala dam-damna,

dawem ensa de dwam gwe-gwibinni,

hen dawemkam de zëre mo gola kon zisi lup
gulin gwen naka.

⁹ Nol gwen zini, zen diki eiwa de olsa zen dawemkam gwirensik gwen- nen men kirekam taiblibin hip dena tawa la gwibirinke. Zen dekam sa aha zisi eiwa desan dep titi da gwibir. Hen zini men zen ola insa baes nei gwibi'in, desa sa anakan oto dasik gwibir, "Em kire nakone esyal he'an."

¹⁰ Sap angkam zini beyakam hliwen hap edwam gwe-gwe'an. Zen aha zisi zëre mae mo totore olkam yasik da gwibi'in. Dawemkam Yahudi mo ausu nakore zi- men zen Yahudi srëm ëKristen gwen wanya to mip blom tasibin hip titi da gwibi'inke.

¹¹ Kire zini zen zi beyasa kim totore olkam ahak-ahak da gwibi'in- sap zi, sap we, hen sap walas. Hwëna dekam zep hen zëre mae mo tawa tabin karekna in hap te-alasa de golzimdin hip aberbe da gwibirin. Kire zini mip naka nen mat tasik gwibir-zimdin.

¹² Eiwa, lang tekna Kreta iwe de zini, zen karek-karek tanganna. Orep zëre kore wal bongna ki, enlala blala. Zen man zëre korena kip anakan ale gulku, "Kretak de zi ausuna an

boton tamna, hen asang tamna, hen tembane ngalap-ngalapna- gwe makarena.”

¹³ Zëno ola in, zen eiwa de tanganna. Zen in zep udobe naban em jalse gwibirida gwen-dekakim Yesus ensa de taïbli-blannak ëtal gwesik.

¹⁴ Zep Kretak de Kristen zini, zen bap zen angkam Yahudi mo ëpba ol kokung gul gwen san ang ta gwen. Sap dekam hwëna Alap mo ol tanganna man hli nul gwenan- zi mo totore titi tabin ol san dikim hwëna ang ta gwen hap.*

¹⁵ Sap enho lalak zini, zen banakare dawem maesa de okamanak hlaunnu, zen bëjen hole gwibin. Kire zi hip okamanak awe hom tangan-dekon de zen Alap mo nwenak ëkun gwen hap denaye. Hwëna enho karek zi hip hen Kristussu de taïbli-blann srëm wenyä kip, banakare dawem maesa de hlaunnu, zen hwëna hole-hle enlala san dep li nul sone gwenan. Kire zini bëjen banakare maena enlala lalakkam enlala gwibin, sap zëno mae mo enlalana hëndep enho naban mes tangan ëkawesik.*

¹⁶ Kire zini zen ëk enkam anakan ëgu gwenan, “Ëe mesë Alapsa tame tak.” Hwëna zëre mae mo kirekam-kirekam syal karekna in, dekon zep hwëna nwe-mase gwe-gwe'an- san de anakan de ëgu gwenna kiye, “Alap hom.” Kire nol drak-drak zi jal-jala, zen toton banakan dep?- dawemsa de syal gwibin niye.*

---

* **1:14 1:14** 1Tim. 4:7 * **1:15 1:15** Mat. 6:22-23; Luk. 11:34-36;
1Tim. 4:2 * **1:16 1:16** 2Tim. 3:5; 1Yoh. 1:6; 2:4

2

Paulus kim Titussu anakan enlala soblakake, “A kirekam em dawem san dep titi ta gwibin.”

¹ Hwëna Titus Bak, em eiwa de ol enkam em tawa ta gwibin. Bahem engka en mae golwet son. Zep a kirekam titi ta gwibir:

² Zi bong-bong hap, ol zim-zimsi em gol gwizimdin- zen dikim tingare zi mo nwenak anakarekam lowehe gwen hap:

enlala tatetekam,

enlala dam-damkam,

Kristussu de serkam taibliblankam,

ahasa de kwasang gwibirida gwenkam,

hen kareksa de goltowe gwennak de tatem

ezauk gwenkam.

³ Bong-bong we wal hap, hen kirekam em ol zim-zimsi gol gwizimdin: Zëno mae mo lowe henna, zen diki Alapsa de betek gweblan zi mo lowehen naban zen apde nen. Zen bap zen ahasa tonsuubirida gwen. Ho mamaksa bap zen hole gwe-gwibin. Zen diki ebong gwen srem wenyaka dawem enna kim zen tawa ta gwibin.

⁴ Zen zep sa hwëna anakan tawa da gwibir, “A kirekam em zi wal okip kwasangna goltrei gwizimdin,” hen “Walas omka a kirekam em kwasang gwibirida gwen.”

⁵ Zen dekam sa hen anakare san dep titi da gwibir:

enlala tatetekam de gwë gwen hap dena,

hen enho lalakkam de gwë gwen hap dena,

zëre mae mo golak de syal-syalkam syal ta

gwen hap dena,

zi zemka de dawemkam betek gwe-gweblan
hap dena,

hen tîngare zi hip de kwasangsa goltrei
gwizimdin hip dena.

Kirekam de dawemkam lowehe gwenkam,
dekam aha zi molya Kristus hup de ol dawemna
anakan lamang nuk, “Desan de ang tankam,
dekam zini karekkam lowehe gwenan.”

⁶ Hen zise gwen srëm zini, desa hen enlala
tatetekam dikim lowehe gwen hap em tîti ta
gwibin.

⁷ Titus, tîngare ere mo gwënsa em ërak
makan zëbe mae hap anakan lone gwizimdin,
“Kristen zini a kirekam mo lowehe gwenanye.”
Enlala dam-dam enkam tawa ta gwibir-
anakare enlala naban, “Ëe totore olsa homë
tawa tabi'in.”*

⁸ Enlala blala ban em eiwa de enna kim tawa
ta gwibin. Dekam nëno mae mo tawa tabinsi
molya aha zi anakan hwa nulsuk gwek, “In
karekna.” Dekam nëno mae mo jal zini anakare
hap sa hen ësa her gwe-gwer, “Zëno mae mo
tawa tabinni banakan dep?- husus gwibin
niye.”*

⁹ Men zen zi mo tana ïltikïnnik ëbabu
gwe-gwenan, zen diki zëre mae mo zi bina insa
zen blikip gwesibirida gwen. Zen diki zen ëalp
gwe-gwen- dekam de zi bina in sam gwesibirida
gwen hap. Hen zen bap zen zëre mae mo zi

---

* 2:7 2:7 1Ptr. 5:3   * 2:8 2:8 1Ptr. 2:15

bina insa ëk san tëhebiridahal gwen, *

¹⁰ hen bap zen sowë ta gwibin. Zen diki enlala dam-dam enkam zen lowehe gwen, hëndep zep sa tïngare zini nenbirida gwer, “Kristen zi de ëbabu gwenna, zen taïblibiridan tanganna.” Kirekam de zen lowehe gwenkam, dekam nëno mae mo Alap onakore ëngaya gwen hap de tawa tabinni sa tangan sam neisik gwibir.

Mae hap de ol: Alap mo kwasang-kwasangna, zen tïngare zisi de ngaya tabin hip dena.

¹¹ Zen diki Kristen zi mo lowe henna kirekam. Sap Alap mes zëre mo kwasang-kwasangna nëbe mae hap goltreizimki- tïngare zi aususa dikim ngaya tabin hip denaye.

¹² Zep aumwa hap de yaklanak an zen angkam lwa zahe'an, Alap mo kwasang-kwasangna in, zen zen nëno mae mo enhonak syal gwe-gwenan. Nen dekam zebe Alap mo dwam gwibin sin ëliwehe gwe'an. Auhu-kama hole-hlena dekam zebe tapbla ul

---

* **2:9 2:9** Orep tangan zini hen aha zisi karekkam jap nul sonenda gwëk. Zi de tahalha hap zëre mo bon yalsa sul sonen srëmkam, desa man dahyo gwëk- pasarak de hwëna aha zi hip te-ala hap lirak tabin hip. Zëno bon de sërkam yawal gwenkam, dekam we wal walas zeban dahyo gwëk- desa de kitak lirak tabin hip. Men desa kirekam lirak da gwibik, zen dekam zep hwëna zi bina in mo tana ïltikinnik ëbabu gwe-gwëk. Dekam hom beyakam ëheya-hya gwe-gwëk. Sap heya gwen naka de etan balk tankam, desa man damera gwëk. Tana ïltikinnik de ëbabu gwe-gwen zini, desa sap de lek-lek ta gwibin, ahaksa tamera gwen. Pemerinta hom kire hap jalse neibirida gwëk. (Ef. 6:5-8; 1Tim. 6:1-2)

gwenan, hen enlala tatetekam hen dam-dam enkam dekam zebe lowehe gwenan.

¹³ Sap nen angkam Bian Yesus mo lwa halzan yaklana insae kara ë gwebla'an- men dekam sa nësa de ngaya tabin hip de Zini Kristus zëre mo sërkam de ngatan naban okamanak golati gwe ine zalake. Sap Yesus Zen hen nëno mae mo Alap Teipsinni.

¹⁴ Zen nësa dikim tîngare karek-karek nakon hîl tî sonebin hip Zënaka zerguku- hen nësa dikim enho nakon ngan tasibin hip. Sap Zen man dwam gweka- Zën dikim nësa enho nakon bi gwibiridan hap hen li ta sonebin hip, nen dikim syal-syalkam dawem ensa syal gwe-gwibin hip.*

¹⁵ Zep Titus Bak, tîngan in dekam tonbirida gwe, hen desan de ang tan hap tîti ta gwibir, hen udobe naban jalse gwibirida gwe. Em in Alap mo nganak de syal gwe-gwen zi, zep bap zen aha maena emsa enlala gwe-gweblan, “Ba hap de desa salblan hap.”*

3

Kristen zi de kirekam lowehe gwen hap de ol:

¹ Ere mo tawa ta gwibin zini em enlala sobirida gwen- zen deka pemerinta mo mam-mam naka blikip neisibirida gwek, hen zen deka zëno mae mo olsa i-san i-san nei gwibik. Zen diki hohle gwen nik zen lowehe

---

* **2:14 2:14** Kel. 19:5; Ul. 4:20; 7:6; 14:2; 1Ptr. 2:9   * **2:15 2:15**
1Tim. 4:12

gwen- mam zi nik de banakare syal dawem hap gubiridannak depye.*

² Zen bap zen aha zisi lamang ta gwibin. Hen bap zen aha zi niban ëdarak gwe-gwen. Zen diki sae-sae enkam zen lowehe gwen- tingare zisi de blikip gwesibirida gwenkam.

³ Sap orep nëna hen enlala joblo-topna, hen Alap mo dwam gwibin sin home ang ta gwek. Hwëna totore tawa tabin sine ang ta gwek. Nësa hen mes kirekam-kirekam dwam-dwam enlala en hulek. Nëbon mae dekam enlala jal-jal en lwa gweka, hen nënaka de husus gwibiridan enlala en. Nen dekam zebe aha zi niban hwë-hwëkam nënaka husus eibirida gwek.*

⁴⁻⁷ Hwëna nësa de ngaya tabin hip de Zini Alap dekam zep nëbe mae hap golzimki-dekam de zëre mo enlala kae-kaesa hen kwasang-kwasangsa tame gun hup denaye,

Tane zemka in kim zer sonekake.

Nen sap home ba dawem maena syal eibik-dekam de nësa ngaya tabin hipye.

Hwëna zëre mo kwasang-kwasang en nakon ki nësa ngaya tabirki.

Dekam zep nësa karek-karek nakon ngan tasibirki.

Nen de desa sowe henkam nëre mae mo lowe hennak eisbin hip,

Zen zep zëre mo Enhona dawem en tangankam nëbe mae hap hlë ta sonezimki.

Zen Dekon zebe etan de jaha gwibiridan hap dena eis gwibirin.

---

* **3:1 3:1** Rom. 13:1-7; 1Ptr. 2:13-14 * **3:3 3:3** Ef. 2:1-2; 5:8; Kol. 2:13

Hëndep dekam zebe aha zi makan ëliwehe
gwenan. *

Zep eiwa Alap mamkam nësa kwasang
gwibiridaka,

zep kitak nësa de ngaya tabin hip de Zini Yesus
onakon kirekam syal gwibirki-
nen dikim zëre mo nwenak ëdakastin hip dena
insaye.

Zen in zep esa hëndep de lowehe gwen hap
dena hla kul-
men kirekame Alapsa enlala zon tasiblin naban
blol ëbla'anke.

Sap nen an zëno hanan tabin walas.

⁸ Insa Alap mo kwasang hap dena ale gul, zen
eiwa tanganna. Ëe zebë dwam gwe'an- em de
dekam kitak dawem enkam tawa ta gwibin hip.
Dekam Alapsa de taibliblan wenya enlala zon
tasik gweblan naban sa dawem ensa de syal
gwe-gwibin hip ëalp gwe tine gwer. Kirekam de
lwankam, tingare zini anakan sa ëenlala
gwe-gwer, "In airis," hen zen dekam sa zëno
mae mo lowehen dawemna in san ang tal.

⁹ Hwëna Yahudi mo ëpba olak de kokung gul
zahe gwen hap de ol keisa-keisana emki langa
gulsuk gwen- hen sap orep de auyan-aza mo
bosemse hap dena, hen Musa mo ëpba jalse
gwen ol hap de ëilman gwe-gwen naye. Kire
nakan de ëol tetek gwe-gwenna, zen waba hap.

¹⁰ Zi de eno jematnak denaka zëre osan dep
de hlil irin hip titi ta gwibinni, emki sap jalse
gweblanna dan soblan. Zen de dekam sal srëm

---

* 3:4-7 3:4-7 Yoh. 3:3-7; 1Ptr. 1:3

gwenkam, emki tïngare Kristen zisi gubiridan-zen de zini in han zersiri gwen srëm hap.*

¹¹ Sap ena tawana: Kirekam de zini, zëno mae mo enlala dawemna mes hom gweka. Zëre mae mo karek gol gwenna, zen dekon zebe dam lasik gwibirin, "Zen mes eiwa de orana hli dak."

Aumwa hap de ol:

¹² Ëe kimë eno weinak dep Artema'a zer sone'ak, ahaksa Tikiku'u, zen dekam em nabakam abon onak dep Nikopolisk hatazan. Sap ëe mesë hi ngëp tamle benkam de zëwe gwën hap kalang gwek.

¹³ Hwëna zi darena an zëbonë suratna ansa gol sone'an, ahana pemerinta mo jalse gwen olsa de klis gul gwen zini Zenas Bak, ahana Apolos. In kon de etan song ënnak, emki dawem enkam mas gwizimdin- tahalha srëmkam deka song ëka.

¹⁴ Zen diki nëno mae mo jematnak de zini, kirekam zen lowehe gwen- dawemsa de goltrei gwizimdinkimye. Nen kirekam nen nëre mae mo Kristen bose walya ban hwë-hwëkam nëre mae mo tahalhana sul sone gwizimdin. Totoresa bap nen lowehe gwen.

¹⁵ Men zen awe aban mae lowehe gwenan tïngan dawem ensa ep nol soneblal. Ano mae mo dawem gol sonenna ansa hen tonbirida-kitak men zen asa Kristus mo bose hap kwasang neibirida gwenanye.

Dikire Bian mo kwasang-kwasangna kitak ebon mae onak lwa gwek.

---

* **3:10 3:10** Mat. 18:15-17; Rom. 16:17

Orya
The New Testament in the Orya language of
Indonesia: Alap mo Ol Ęse, zere mo zi niban de ol
ziaha-en gu hup dena

copyright © 2005, 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Orya

Contributor: Pioneer Bible Translators

All rights reserved.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 9 Jul 2025

c93f518f-565f-570c-87e7-50d54e5ff0f6